

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE

TEZĂ DE DOCTORAT
(REZUMAT)

Coordonator științific:
Prof. Univ. Dr. Constantin CUBLEȘAN

Doctorand:
Maria Ramona BLĂJAN (RUSU)

ALBA IULIA
2012

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE

CONSTANTIN VIRGIL GHEORGHIU – STUDIU MONOGRAFIC
(REZUMAT)

Coordonator științific:

Prof. Univ. Dr. Constantin CUBLEȘAN

Doctorand:

Maria Ramona BLĂJAN (RUSU)

ALBA IULIA

2012

CUPRINS

ARGUMENT	4
I. C.V. Gheorghiu în conștiința criticii și emigrației românești	6
1.1. Susținători și opinii critice.....	6
1.2. Controverse și opozanți.....	25
Concluzii.....	37
1.3. Studii și cercetări actuale.....	39
II. Repere bio-bibliografice	48
2.1. Rădăcini preoțești.....	48
2.2. Un început confuz.....	49
2.3. Copilăria și adolescența.....	51
2.4. Debut literar și publicistic.....	52
2.5. Periplul spre o nouă viață.....	56
2.6. Portret reconstituit - C.V. Gheorghiu.....	64
III. Poetul	69
3.1. Accente autobiografice (<i>Viața de toate zilele a poetului, Caligrafie pe zăpadă</i>).....	69
3.2. Mentalități și percepții politice (<i>Armand Călinescu, Ceasul de rugăciune</i>).....	77
3.3. Ecouri biblice.....	81
IV. Publicistul	87
4.1. Faptul divers.....	87
4.2. Cronica literară.....	98
V. Reporterul	104
5.1. <i>Ard malurile Nistrului</i> - o „felie de viață” a eliberării Basarabiei.....	104
Păreri pro și contra în România postdecembristă.....	115
5.2. <i>Am luptat în Crimeea</i> - teroare și lirism.....	116
5.3. Anatomia mării în <i>Cu submarinul „Delfinul” la asediul Sevastopolului</i>	122
5.4. Informație/literatură.....	129
5.5. Justificarea reporterului în opera „autobiografică”.....	133
VI. Romancierul	138
6.1. Confirmarea unei atracții – Timpul (<i>Ultima oră</i>).....	138
6.2. Romanul <i>Ora 25</i>	142
6.2.1. Odiseea prin infern și înspre centru.....	144
6.2.2. Tehnici moderne.....	151

6.2.3. Semnificații generalizatoare	157
6.2.4. Particularități de construcție a personajelor.....	161
6.2.5. Elemente realiste	173
6.2.6. Subtilități filozofice.....	176
6.2.7. Identitate și alteritate – de la concept la ipostază.....	179
6.2.8. Narațiune romanescă/narațiune filmică.....	184
6.3. Ipostazele exilului (<i>La seconde chance</i>)	186
6.4. Moldova – topos de legendă și nemurire (<i>Le peuple des immortels, Casa de la Petrodava, Nemuritorii de la Agapia, Le meurtre de Kyralessa, La condottiera</i>)	198
6.5. Radiografii interioare (<i>Omul care călătorea singur, L’Espionne</i>)	213
6.6. Nefericirile unui destin pecetluit (<i>Les Sacrifiés du Danube, Les mendiants des miracles, La cravache, Perahim, La tunique de peau</i>).....	221
6.7. „Homo sovieticus” – distrugător de valori sociale și morale (<i>Le meurtre de Kyralessa, La Condottiera, Dieu ne reçoit que le dimanche, L’Espionne, Les inconnus de Heidelberg, Marele Exterminator, Dieu à Paris</i>)	236
6.8. Metarmorfoze umane (<i>Les Amazones du Danube</i>).....	257
6.9. Personajele - repere în elucidarea unor controverse (<i>La cravache, La seconde chance, L’oeil américain, Ora 25, La tunique de peau</i>)	263
6.10. Modalități ale reprezentării narative	277
6.10.1. Interferența biograficului cu opera - „mit personal”	283
VII. Eseistul	295
7.1. Copilăria divino-umană (<i>Cum am vrut să mă fac sfânt</i>).....	295
7.2. Imaginea iconografică a tatălui (<i>Tatăl meu, preotul care s-a urcat la cer</i>)	302
7.3. Elemente mitice.....	308
VIII. Memorialistul	315
8.1. Istorie și destin poetic (<i>Memorii. Martorul Orei 25</i>).....	315
Confruntarea cu realitatea istorică	330
8.2. Imagini ale interiorității (<i>Memorii. Ispita libertății</i>).....	334
IX. Omul religios	349
9.1. Aspecte ale credinței în viziunea lui C.V. Gheorghiu.....	349
9.2. Hagiografie și biografii (<i>Gură de Aur, atletul lui Hristos, La vie de Mahomet, La jeunesse du docteur Luther, Viața patriarhului Athenagoras</i>)	353
9.3. Incursiuni în evoluția spirituală și istorică a Libanului și Coreei (<i>Hristos în Liban, La Corée, la belle inconnue de l’extrême-Orient, à l’heure des jeux Olympiques</i>).....	366
X. Opere inedite (<i>Pourquoi tuer Limitrof?, Ambrosius din Milan (340-397)</i>)	373

XI. Din corespondența lui C.V. Gheorghiu	384
CONCLUZII.....	390
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	392
I. Opera	392
II. Referințe critice	399
III. Corespondență.....	407
IV. Bibliografie generală	409
V. Site-ografie.....	412
ANEXE	416

Cuvinte cheie: *exil, elogieri, controverses, fapt divers, Moldova, poporul nemuritorilor, nostalgie, metafore obsedante, mit personal.*

***

După 1989, valul de traduceri, editări, reeditări, corespondență, etc., a adus în fața cititorului un univers literar relativ nou: scriitorii din exil. Între aceștia, admirat și/sau contestat, C.V. Gheorghiu ocupă un loc important. Din păcate el a rămas în conștiința receptării ca autor al unei singure cărți, *Ora 25 (1948)*, ce i-a adus celebritatea peste hotare, făcând înconjurul lumii, dar care a ajuns în România de-abia în anul 1991.

Personalitatea imprevizibilă și contradictorie a scriitorului l-a implicat în multe scandaluri, încă din 1949 el și opera sa devenind ținta unor atacuri venite atât din partea criticii franceze dar mai ales a compatrioților exilați. Nici în România postdecembristă Constantin Virgil Gheorghiu nu se bucură de o receptare întru totul favorabilă, opiniile referitoare la opera și viața sa fiind controversate iar unele subiecte chiar sensibile.

Cert este că un asemenea scriitor nu poate fi înțeles sau așezat acolo unde îi este locul, în „corpusculul firesc al literaturii române”, fără o călăuză, fără o sintetizare a sinuoșităților în care s-a pierdut, dar care s-au clarificat ulterior.

Un asemenea ghid ne propunem să fim și noi, lucrarea de față abordând toate segmentele vieții și operei lui Constantin Virgil Gheorghiu, deoarece cercetările profunde ale celor două sectoare lăasă loc la noi interpretări, completări, nuanțări, iar o întoarcere, chiar și în a „douăzeci și cincea oră”, a operei scriitorului, o considerăm extrem de necesară.

Două sunt temele pe care ni le-am propus spre dezvoltare în acest „studiu monografic”. Prima este de a oferi o panoramă asupra personalității și creației unui scriitor care a încercat să se impună în mai multe culturi/limbi prin promovarea unor spiritualități românești, iar cea de-a doua, inedită, (considerăm noi) analiza și clasarea pe cicluri a romanelor lui Constantin Virgil Gheorghiu, în funcție de tematică și corespondență cu episoade din viața sa, și implicit stabilirea unei coordonate esențiale a operei pe care s-o extragem din această structurare dar nu numai.

Teza noastră, *Constantin Virgil Gheorghiu – studiu monografic*, este structurată așadar pe unsprezece capitole pe parcursul cărora am încercat tratatarea tuturor segmentelor literare în care a activat scriitorul și totodată stabilirea elementelor definitorii pentru fiecare dintre acestea.

Fiind de părere că pentru a înțelege un scriitor și sensul operei acestuia este important să cunoaștem opinia criticilor și contextul istoric al epocii în care a activat, primul capitol al tezei, *Constantin Virgil Gheorghiu în conștiința criticii și emigrației românești*, sintetizează cele două aspecte importante în definirea omului și scriitorului cercetat.

Este binecunoscut faptul că opera lui C. V. Gheorghiu, scrisă și publicată în mare parte în exil, a reprezentat în critica vremii, atât din țară cât și din străinătate, un „măr al discordiei”, unui

l-au receptat și apreciat favorabil, alții l-au criticat și chiar condamnat ca fiind un impostor care ar fi vrut doar recunoaștere publică. Parcurgerea bibliografiei așezată de noi la finalul lucrării, ne permite să afirmăm că în cazul receptării critice a operei lui C.V. Gheorghiu s-au format două tabere adverse atât în interiorul criticii franceze cât și a celei românești. Astfel am ales și noi să prezentăm acest capitol prin poziționarea opiniilor între susținători și opozanți deplasându-ne atât în sfera criticii de specialitate (dicționare, enciclopedii, etc.) cât și în paginile memorialiștilor sau a articolelor de presă de pe ambele teritorii în care a trăit C.V. Gheorghiu: cel românesc și cel francez, pentru a ilustra și diferitele controverse legate de viața acestuia.

Înainte de a cunoaște succesul pe tărâm străin, trebuie precizat că scriitorul C.V. Gheorghiu s-a bucurat de o receptare pozitivă în țara natală consacându-se ca poet și reporter apreciat: primește premiul Fundațiilor regale pentru volumul de versuri *Caligrafie pe zăpadă* iar primul volum de reportaje, *Ard malurile Nistrului*, are un ecou deosebit în epocă. Aprecierile vremii referitoare la acest volum sunt adunate în anexa următorului reportaj, *Am luptat în Crimeea*, și vin să confirme succesul răsunător. Printre acestea se regăsesc cele ale lui Tudor Arghezi, Perpessicius, Petre Manoliu, Miron Radu Paraschivescu, etc.

Nevoit să părăsească țara datorită instaurării comunismului sovietic, ce nu-i mai putea oferi ceea ce el prețuia cel mai mult – libertatea -, C.V. Gheorghiu ajunge în Franța în 1948, iar odată cu publicarea romanului *Ora 25*, reușește să se remarce în rândul promotorilor de cultură francezi. Nume ca André Rousseaux, Max Paul Fouchet, Maurice Nadeau, Robert Kanters salută apariția romanului și o recomandă spre lecturare. Aprecieri asupra romanului au venit la momentul apariției și din partea lui Mircea Eliade dar și de la George Uscătescu care elogiază romanul văzându-l drept „o carte extraordinară”.

Scrisorile de felicitare la adresa romanului *Ora 25*, venite de la diferite personalități ale lumii completează și susțin aprecierile critice de care s-a bucurat C.V. Gheorghiu fiind evident faptul că scriitorul și preotul C.V. Gheorghiu s-a bucurat, cu mici excepții, de o primire călduroasă din partea țării adoptive.

Ajuns și în România, romanul care i-a adus notorietatea mondială lui C.V. Gheorghiu, *Ora 25*, am redat în subcapitol destinat susținătorilor și opiniilor favorabile și pe cele din critica postdecembristă. Printre cei care au recenzat favorabil romanul și se plasează astfel în tabăra susținătorilor operei lui C.V. Gheorghiu se află și Marian Popa, Constantin Cubleşan, Mircea Popa, Gheorghe Glodeanu, Dumitru Micu, Anton Cosma, Ion Simuț.

Primele opinii controversate în ceea ce-l privește pe C.V. Gheorghiu, încep din perioada exilului și fac trimitere la caracterul unor opere ale sale. La apariția primei cărți, presa și critica franceză nu mai conțineau cu elogierea acesteia, însă imediat după izbucnirea conflictului legat

de antisemitismul lui C.V. Gheorghiu, mulți dintre exegeții operei sale, în frunte cu Gabriel Marcel l-au criticat și condamnat uitând parcă cu desăvârșire de laudele anterioare.

Rămânând pe tărâm francez însă privind spre o altfel de receptare a operei și a diferitelor controverse din viața scriitorului, și anume din perspectiva conaționalilor români exilați și ei, descoperim în paginile *Memoriilor* sau *Jurnalelor* acestora opinii contradictorii. Cele mai vehemente dintre acuzațiile aduse lui C.V. Gheorghiu vin din partea compatrioților săi printre care Mircea Eliade, Emil Cioran, Sanda Stolojan, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Neagu Djuvara, astfel că printre străini el se bucură mai mult de aprecierea celor care l-au adoptat și mai puțin de a fraților săi români.

Din critica românească postdecembristă îi putem include în această tabără pe Cornel Ungureanu, Mircea Zăciu, Nicolae Florescu.

Capitolul mai cuprinde și o retrospectivă asupra *Studiilor și cercetărilor actuale* prin semnalarea și scurta analiză a unor lucrări de specialitate cum ar fi cele două teze de doctorat: cea a lui Afif Hamdan și a Mirelei Drăgoi dar și a recentei lucrări a domnului Constantin Cubleşan *Escale în croazieră – Constantin Virgil Gheorghiu*.

Tema propriu-zisă a tezei, *studiu monografic*, se conturează începând cu al doilea capitol, *Repere bio-bibliografice*, prin surprinderea celor mai importante evenimente din viața scriitorului, lămuriri asupra unor confuzii legate de unele dintre acestea, apariții editoriale sau chiar scandaluri în care C.V. Gheorghiu a fost implicat. În subcapitolul *Portret reconstituit* am încercat, pe baza opiniilor a doi oameni care l-au cunoscut pe C.V. Gheorghiu: Marie Welsch, autoarea unei lucrări despre opera scriitorului, și Mihai Ranin Constantin, actualmente director artistic la Teatrul din Deva, ce l-a cunoscut pe scriitor în Franța și de la care am obținut chiar un interviu. Cele două păreri, a Mariei Welsch și a domnului Mihai Ranin Constantin, persoane care l-au cunoscut pe C.V. Gheorghiu în intimitatea căminului și cu care au avut discuții despre viață și Dumnezeu, infirmă acuzațiile aduse de unii reprezentanți ai emigrației românești, și preluate, se pare, și de unii critici români. Mai mult, putem să întărim ideea pe care o susținem pe parcursul lucrării că acestea s-au datorat unor invidii de moment sau unor mici animozități care caracterizează în general viața unui om.

Primul segment din panorama oferită de noi asupra operei scriitorului C.V. Gheorghiu este surprins în capitolul al treilea, *Poetul*. Prin analiza celor patru volume de versuri am indentificat în două dintre ele, prin evocarea locurilor natale și a copilăriei, puternice *Accente autobiografice* (*Viața de toate zilele a poetului* și *Caligrafie pe zăpadă*), iar în celelalte două (*Armand Călinescu* și *Ceasul de rugăciune*), *Mentalități și percepții politice*, prin evocarea unor figuri ale realității politice dar și al sacrificiului pentru țară. Câteva valori creștine, izvorâte probabil din discuțiile mistice avute de copilul Virgil cu tatăl său, preotul Constantin Gheorghiu

regăsim, pe alocuri în poezia lui C.V. Gheorghiu evidențiindu-le și noi în subcapitolul Ecouri Biblice. Nu putem vorbi de o poezie cu adevărat religioasă la C.V. Gheorghiu, ci mai degrabă de o creație lirică pătrunsă de o „religiozitate difuză”, ce nu are un titlu explicit religios sau o tematică biblică, dar care exprimă, fără îndoială, o trăire creștină.

Activitatea de *Publicist* desfășurată de C.V. Gheorghiu timp de aproximativ șase ani este puțin cunoscută publicului deși a reprezentat o „treaptă” importantă în evoluția scriitorului de la statutul de poet la cel de prozator. Debutând în acest domeniu prin întocmirea rubricii de *fapt divers* la diferite ziare ale vremii (*Cuvântul, România, Timpul, Informația zilei*, etc.) îl regăsim mai apoi și realizând *cronică literară* în paginile vremii. Astfel am surprins și analizat în *capitolul trei* al tezei, (inedit considerăm noi) *Publicistul*, articole din periodicele vremii care susțin activitatea în cadrul celor două rubrici.

Trăind într-o lume boemă, ireală, specifică poezilor și artiștilor în general, transpunerea în lumea reală l-a determinat să ia contact cu realitățile vieții. Deși mulți dintre colegii poeți nu îi dădeau nici o șansă, ba chiar îl condamnau pentru decizia luată, C.V. Gheorghiu a perseverat în îndeplinirea dorinței, și a reușit să se impună și să devină cunoscut în lumea jurnalistică creându-și propria metodă de a compune *faptul divers*, dar nedesprinzându-se total de literatură, element evident prin inserarea pasajelor lirice și a modalității de narare a faptelor. „Rețeta”, una proprie, după care compune articolul se bazează pe captarea, chiar de la început, a cititorului prin așa-zisa *catchphrase* și continuă prin expunerea faptelor urmărind sporirea *suspens*-ului. Elementele componente ale *faptului divers*, enunțate de C.V. Gheorghiu drept originale, le-am identificat și noi în articolele sale din periodicele vremii.

Redactarea rubricii de *fapt divers* a reprezentat depășirea unui prag, eliberarea de „handicapul poeziei” și totodată începutul unui lung drum pe calea prozei, ce îl va și consacra cu adevărat. Parcurgând opera în proză a scriitorului C.V. Gheorghiu, se poate observa cu ușurință predilecția pentru redarea cât mai exactă a realităților vieții, a surprinderii ei în toate ipostazele, provenită fără îndoială din activitatea de reporter de fapte diverse.

O pondere destul de mare o au, în repertoriul jurnalistic al lui C.V. Gheorghiu, poate chiar aproape de nivelul *faptului divers*, și articolele despre literatură; a scris despre cărți românești și străine, reviste, dar și debuturi literare sau revuistice. Trebuie precizat însă că această preocupare își are rădăcinile în perioada în care activa în Comitetul de redactare al revistei „Crai nou” de la Chișinău, publica poezii dar și recenzii sau chiar articole de critică literară.

Activitatea publicistică desfășurată de C.V. Gheorghiu pe parcursul celor aproximativ șase ani, a fost una destul de intensă și diversă totodată - *fapt divers*, *cronica tribunalelor militare* și *cronică literară* - demonstrând de fiecare dată o extraordinară capacitate de adaptabilitate.

Faptul că a reușit să treacă într-o altă breaslă evidențiază valoarea sa de scriitor, căci numai unul cu adevărat talentat poate să jongleze cu genurile literare și cu domeniile de activitate atât de diverse, așa cum a făcut-o C.V. Gheorghiu.

În cel de-*al patrulea capitol* am surprins activitatea de reporter de război a scriitorului C.V. Gheorghiu concretizată în plan literar prin cele trei reportaje *Ard malurile Nistrului*, *Am luptat în Crimeea* și *Cu submarinul „Delfinul” la asediul Sevastopolului*.

Aspectul literaturizant al reportajelor lui C.V. Gheorghiu este evident și totodată motivat datorită calității de poet a reporterului abia plecat pe front. Asemenea unui „iscoditor”, așa cum îl vedea Ionel Teodoreanu, C. V. Gheorghiu exploatează frontul românesc pornind de pe uscat, ajungând în aer și coborând apoi în infernul mării. Cu toate acestea nu poate fi negat nici aspectu de document prin informațiile oferite în legătură cu luptele de eliberare a Basarabiei sau cu privire la evoluția submarinului.

Activitatea de reporter de război este redată și în opera autobiografică a lui C.V. Gheorghiu. După o lungă perioadă de timp, când lucrurile au început a se mai așeza, atât din punct de vedere istoric, cât și în ceea ce privește viața personală a scriitorului, care a avut de suferit de pe urma activității literare desfășurată chiar înainte de plecarea din țară, C.V. Gheorghiu ține să facă primele dezvăluiri referitoare la acea perioadă, fie sub formă de mărturisire, fie folosindu-le ca subiect pentru romanele sale.

Prima operă în care autorul oferă unele explicații referitoare la activitatea sa de jurnalist, a cărților rezultate în urma acestei experiențe și a acuzațiilor aduse este romanul *Omul care călătorea singur*, considerat de către specialiști ca fiind un al treilea volum al *Memoriilor* iar cea de-a doua este reprezentată de primul volum de *Memorii. Martorul Orei 25*. Justificarea tânărului reporter este evidentă în cele două opere, observându-se o menținere a celor afirmate și descrise, ceea ce lipsește pe alocuri este însă înverșunarea, înlocuită cu calmul, răbdarea, înțelepciunea, acceptarea și resemnarea, calități dobândite în „timp”, în urma unor experiențe ce i-au demonstrat că „există un al doilea, și un al treilea punct de vedere”.

Capitolul al șaselea intitulat, *Romancierul*, are un dublu rol: de a contribui la completarea panoramei asupra operei scriitorului cercetat și totodată de a realiza cel de-al doilea obiectiv al tezei noastre prin stabilirea unei coordonate esențiale a prozei românești lui C.V. Gheorghiu.

Analizând primul roman al scriitorului și singurul publicat în țară, *Ultima oră*, se poate observa o confirmare a unei direcții ce va ieși la iveală în romanul care i-a adus succesul peste hotare, *Ora 25*. Este vorba de o predilecție pentru tema timpului, însuși titlul susținând această atracție, dar și o problematică a unor „proiecții obsesive” capabile să aducă omul în situații de cumpănă, de neîncredere, de analiză interioară și în final de autodistrugere.

Un spațiu amplu am acordat romanului *Ora 25* încercând să tratăm cât mai multe posibile puncte de analiză. Am evidențiat astfel *Tehnici moderne*, cum ar fi cea de „metaroman” sau „mise en abîme” dar și *Semnificații generalizatoare* prin interpretarea simbolurilor prezente în roman: de la numele satului, titlul romanului sau personajele însăși prin evoluția cărora descoperim simbolistica romanului *Ora 25* extrasă în mare parte din cea a dezumanizării, deoarece experiențele trăite duc la o secare a individului de tot ceea ce este libertatea, frumosul, adevărul, în consecință – umanul. Subcapitolul *Particularități de construcție a personajelor* pune accent pe planul *omului ca „sclav tehnic”* sau cel opus al *sensibilității personajului*. Pe parcursul periplului său, Johann Moritz are parte de tratamente inumane capabile a desensibiliza omul de a-i smulge orice urmă de speranță de frumos și a-l plasa în categoria omului-mașină, însă trebuie remarcată o sensibilitate a acestuia în raport cu cele trăite, evenimente care nu ar fi permis în mod normal nici unui om să mai aibă puterea contemplării unui peisaj sau al unui sentiment.

Prezența personajului Traian Korugă dă posibilitatea identificării unor *Subtilități filozofice*, căci cele mai profunde dintre ideile filozofice ale romanului se regăsesc în replicile acestuia în care condamnă societatea modernă și hipertehnicizată, idei care pot crea o legătură cu opera filosofului rus Nikolai Berdiaev, *Împărăția spiritului și împărăția Cezarului*.

Similitudinile personajului Johann al lui C.V. Gheorghiu cu Ion al lui Rebreanu, precum și prin reflectarea lumii în toata complexitatea sa am descoperit câteva *elemente realiste* cum ar fi descrierea, focalizarea, conflictul dar și unele contraargumente în acest sens.

Capitolul se încheie cu o paralelă între romanul *Ora 25* și filmul cu același titlu prin sublinierea mai degrabă a discrepanțelor existente și a întăririi astfel a ideii că literatura și filmul nu se pot substitui, deoarece fiecare apelează la alte mijloace de expresie și la alt limbaj.

Parcurgând întreaga operă a scriitorului C.V. Gheorghiu și biografia omului C.V. Gheorghiu este imposibil să nu remarcăm corespondența și interferența celor două. De fapt scriitorul a recunoscut această caracteristică a operei sale mărturisind-o și catalogând-o drept intenționată. În ceea ce privește cercetarea asupra potrivirii perfecte a operei cu viața, în general, dar și în cazul scriitorului C.V. Gheorghiu, am putea spune că este imposibilă, deoarece nu se pot descoperi toate evenimentele și trăirile din viața unui om.

Pornind de la aceste constatări am încercat să descoperim situarea operei lui C.V. Gheorghiu pe axa autobiografism/vs. autobiografie/vs. biografism și în ce măsură este corectă catalogarea unor romane drept autobiografice.

Folosindu-ne de definițiile date de lucrările de specialitate celor trei termeni, am ajuns la concluzia că doar două dintre romanle lui C.V. Gheorghiu pot fi numite autobiografice – *Ora 25* și *Omul care călătorea singur*, restul operei alegând s-o plasăm într-un alt punct al axei și anume

biografismul. Datorită faptului că nu toate romanele scriitorului cercetării noastre sunt autobiografice, în sensul că nu se bazează pe momente din viața sa, dar fiindcă sunt inserate elemente biografice verificabile, ne determină să o încadrăm acestui concept. Biografismul înseamnă recuperarea subiectivității, adică întoarcerea autorului în text și se traduce printr-un discurs focalizat pe valorificarea evenimentului particular, biografic, al faptului cotidian la care participă autorul, întoarcerea în viața cea de toate zilele cu toate particularitățile biologice, mediocre, vulgare.

Am demonstrat în subcapitolele aferente acestui segment al activității scriitorului C.V. Gheorghiu, prin gruparea pe cicluri a operei, că există o legătură între structura manifestă a textului și un ansamblu de amintiri inconștiente proprii autorului: Moldova, destinul pecetluit, sovieticul, redarea în general a unui punct de vedere susținut de propriile trăiri și de realitatea propriu-zisă. Cu alte cuvinte identificat *metaforelor obsedante* ce constituie implicit *mitul personal* și care par să se plaseze la originea unei tematici. Sarcina care ne-a revinit astfel în această etapă a cercetării noastre a fost de a scoate la iveală tendințele refulate ale Eului, de a revela adevăratele motive ale acestor manifestări psihice și impactul lor asupra vieții sociale a autorului.

Stabilirea unui portret al scriitorului apelând la viața sa nu este determinant în atingerea obiectivului nostru, însă focalizarea esențială asupra evenimentelor susceptibile a fi informat asupra personalității inconștiente a autorului este necesară. Făcând apel la trecutul scriitorului C.V. Gheorghiu, la locul nașterii, la mediul familial am făcut niște asociații utile în demersul nostru iar prin suprapunerea lor în mai multe opere am scos la iveală anumite elemente comune.

Ceea ce este evident și răzbate clar din opera lui C.V. Gheorghiu, și *mit personal*, este dorința de a reda episoade, locuri, persoane, trăiri din viața sa. Important este să descoperim de unde provine această tendință.

În foarte multe note asupra romanelor sau interviuri C.V. Gheorghiu se autointitulează „poetul lui Hristos și al României”, cu toate că nu a mai scris poezie odată cu plecarea din țară, iar în exil s-a dedicat aproape în totalitate prozei. Considerăm astfel că această titulatură are o altă interpretare și anume calitățile pe care trebuie să le aibă un poet în concepția sa au constituit punctul de plecare în opera sa. C.V. Gheorghiu a procedat asemenea unui poet toată viața sa și văzut în opera sa un mijloc de a contribui la formarea și totodată păstrarea unor momente din evoluția societății în care a trăit. Imaginile frumoase, bogate în metafore și comparații ce trimit spre poezie, limbajul poetic folosit de autor pentru a ne comunica mesajul său de viață, credință și speranță sunt prezente pe tot parcursul operei sale, dându-i totodată o notă caldă și fermecătoare, stabilind așadar coordonata esențială a operei lui C.V. Gheorghiu, și anume aceea de evoca momente și trăiri personale, transpusă ideii de poet (eu creator).

Cochetând încă din copilărie cu ideea de poezie, talent moștenit de la mama sa și cu aceea că scrisul este un lucru sfânt după cum îi spunea tatăl său am conchis că scriitorul C.V. Gheorghiu și-a format personalitatea în funcție de coordonatele impuse de mediul familial care constă așadar în a cânta, asemeni unui poet, în opera sa dragostea de libertate, de Dumnezeu și de România. Și pentru că dragostea presupune dedicare totală și fidelitate, C.V. Gheorghiu a înțeles să respecte aceste deziderate mai ales prin opera sa, în care a văzut o punte de legătură între el și societatea viitoare și totodată un scut în apărarea *mitului personal*.

Capitolul *al șaptelea* intitulat *Eseistul* tratează cele două opere aferente acestui segment. Traduse în limba română de Maria-Cornelia Ică jr., volumele redau amintirile scriitorului C.V. Gheorghiu privind copilăria și tinerețea sa. Titlurile alese de traducătoare sunt semnificative și redau tema fiecărui volum. Astfel volumul apărut în Franța în anul 1965, *De la 25ème heure à l'heure éternelle* îl traduce sub titlul *Tatăl meu, preotul, care s-a urcat la cer, Amintiri dintr-o copilărie teologică* și este evident că evocă figura tatălui scriitorului, iar pentru celălalt volum cu caracter de eseu, apărut în Franța în 1968 *Porquoi m'a-t-on appelé Virgil*, propune ca titlu *Cum am vrut să mă fac sfânt, Alte amintiri dintr-o copilărie teologică*, sugerând astfel din nou foarte bine tema acestuia, și anume evocarea copilăriei teologice, iar prin adăugarea celor două sintagme *Amintiri dintr-o copilărie teologică* și *Alte amintiri dintr-o copilărie teologică* subliniază clar legătura dintre acestea, prin continuitate și completare.

Ambele opere sunt structurate în capitole cu legătură și continuitate între ele, însă sunt de remarcat sentimentele profunde ce răzbat din paginile acestora, unele strâns legate de momentele divino-umane petrecute în copilărie, altele din relația specială cu tatăl său care i-a insuflat toată concepția sa despre viață prin sfaturile și explicațiile sale.

Satul lui Virgil Gheorghiu, așa cum chiar el ni-l înfățișează, este asemenea unui colț de rai uitat de Dumnezeu parcă intenționat în calea vremurilor. Istoria locului are caracter mitic și trimite până la „nemuritorii” daci. Imaginea satului, ca de altfel și a copilăriei și chiar a tatălui este una duală: una care este îndreptată cu blândețe spre lume, iar cealaltă cu evlavie spre cer care pare a se deschide pentru acest popor, pentru a-l proteja, de fiecare dată când se află în impas.

C.V. Gheorghiu este și autorul a două volume de *memorialistică*, care au apărut la distanță de nouă ani unul de celălalt, primul în 1986 la editura Plon, iar cel de-al doilea în 1995 la editura Le Rocher iar în România în 1999 respectiv 2001.

Cel de-al optulea capitol, *Memorialistul*, debutează cu analiza primului volum, intitulat *Memorii. Martorul Orei 25* ce face trimitere la romanul *Ora 25*, la elementele autobiografice care l-au inspirat în scrierea acestuia, și ne permite totodată să înțelegem istoria României pre-comuniste în viziunea reconstruită a scriitorului, o viziune naționalistă și sentimentală a unui

martor prețios, prin activitatea sa de jurnalist în București, în perioada interbelică, a tensiunilor politice existente în România în preajma izbucnirii celui de-al doilea război mondial. În ansamblu, volumul poate fi considerat o cronică istorică, deoarece conține foarte multe date legate de diferite evenimente sau personalități istorice, însă caracterul literar, liric pe alocuri, este dat de redarea trăirilor scriitorului în relație cu cele prezentate sau trăite.

Este evident faptul că primul volum de memorii al lui C.V. Gheorghiu conține foarte multe evenimente istorice mai mult sau mai puțin cunoscute simplului cititor. Am încercat pentru o înțelegere mai profundă a istoriei, să punem față în față evenimentele prezentate de C.V. Gheorghiu cu cele care se găsesc în lucrările de specialitate. Nu ne-am propus să dezbatem istoria țării noastre, ci doar să scoatem în evidență preferința pentru prezentarea (sau neprezentarea) unor evenimente sau personalități a lui C.V. Gheorghiu, să identificăm oarecum viziunea autorului față de evenimentele relatate și nicidecum să condamnăm autorul pentru unele omiteri sau insistența în prezentarea unor evenimente.

Cel de-al doilea volum de *Memorii* al lui C.V. Gheorghiu este subintitulat *Ispita libertății*. Am văzut, încă din prima parte a *Memoriilor*, că libertatea reprezintă pentru C. V. Gheorghiu lucrul cel mai de preț al vieții omului pe pământ, singurul care îl apropie cu adevărat de Dumnezeu. Prin asociere cu *ispita*, și cu citatul aflat în fruntea volumului „*Există oare popoare și țări la care Domnul meu să nu mă fi trimis pentru al căuta pre El?*” ar putea semnifica faptul că libertatea a fost mereu o tentație, o probă, pentru C.V. Gheorghiu, prin care Dumnezeu i-a pus la încercare răbdarea, credința. Însă parcurgând acest „adevărat roman autobiografic” constatăm că libertatea este mai degrabă un țel, o nevoie, și nu o ispită, de care a trebuit uneori să se lipsească.

Prezența unui fior religios este resimțit și poate fi descoperit fără prea mari eforturi pe parcursul întregii opere a scriitorului-preot C.V. Gheorghiu prin interpretarea unor acțiuni, replici sau gesturi ale personajelor. Curajul, forța care animă personajele, puterea de a-și accepta destinul sunt elemente care sunt în concordanță cu divinitatea și preluate parcă de la Cel cu care se simt într-o conviețuire veșnică. Lumea înfățișată de C.V. Gheorghiu este una în care omul se detașează de grijile cotidiene și se dedică creării unei lumi în care domină credința în Dumnezeu, cea care i-a luminat și condus viața și lui. Urmând facultatea de teologie la Heidelberg și investit preot în 1963 la Paris, am considerat necesar să surprindem și acest segment în panorama noastră și am făcut-o în *capitolul nouă* intitulat *Omul religios*.

Într-o primă fază am identificat și exemplificat drept *Aspecte ale credinței în viziunea lui C.V. Gheorghiu* caracterul de învățătură creștină, dragostea, toleranța, sensibilitatea, respectul, libertatea, rugăciunea, adevărul și încrederea.

Astfel cu un bogat bagaj religios acumulat C.V. Gheorghiu a ținut conferințe pe diferite teme teologice și a scris 7 cărți cu caracter exclusiv religios (*Saint Jean Bouche d'Or*, 1957, *La Vie de Mahomet*, 1962, *La Jeunesse du docteur Luther*, 1960, *La Vie du patriarche Athénagoras*, 1969, *Christ au Liban*, 1979, *Eloge de la Corée*, 1980, *La Corée, la belle inconnue de l'Extrême-Orient, à l'heure des jeux Olympiques*, 1987). Între acestea una are caracter hagiografic, *Saint Jean Bouche d'Or*, și trei biografice *La Vie de Mahomet*, *La Jeunesse du docteur Luther*, *La Vie du patriarche Athénagoras*, prin faptul că au în centrul lor oameni importanți ai vieții religioase și totodată mari reprezentanți ai credinței în Dumnezeu. Cartea *Hristos în Liban* reprezintă un omagiu adus de scriitorul nostru poporului maronit, un excurs în *istoria spirituală* a acestuia, marcată de credința sacră în misiunea lor pe pământ iar cea dedicată Coreei este o panoramă istorică ce pune în valoare „l'originalité et le courage du peuple coréen.”

Pe lângă cele aproximativ 38 de volume în proză, ce cuprind romane, nuvele, reportaje de război, opere autobiografice sau eseuri, și 4 volume de poezii, publicate în țară și în străinătate, C.V. Gheorghiu a lăsat și 7 manuscrise nepublicate. Despre unele, cum ar fi *Sfântul cel tânăr* (roman), *Eu sunt prietenul tâlharilor* (roman), *Hoții de cai* (nuvele), *Croix de bois sur la Mer Noire* (nuvele, 1942), aflăm doar din enumerarea lor în unele studii de specialitate. Altele apar menționate în prefețele unor cărți ale sale, cum este și cazul manuscrisului *Dracula din Carpați*, scris conform lui Thierry Gillyboeuf în 1985.

Cercetând însă arhiva C.V. Gheorghiu aflată la Biblioteca Academiei Române am avut privilegiul de a descoperi, lectura și analiza, în *capitolul zece*, *Opere inedite*, două manuscrise, intitulate *Pourquoi tuer Limitrof?* și *Ambrosius din Milan (340-397)*. Dacă primul este un roman ce s-ar putea alătura celor incluse de noi în ciclul *Nefericirile unui destin pecetluit*, cel de-al doilea este o lucrare biografico-teologică, încadrându-se astfel ciclului de opere religioase, o coordonată constantă regăsită în lucrările lui C.V. Gheorghiu.

În arhiva C.V. Gheorghiu, constituită după anul 1998, când doamna Ecaterina Gheorghiu, soția scriitorului, a donat Bibliotecii Academiei Române o parte importantă a documentelor legate de viața și opera soțului său, se regăsesc și foarte multe scrisori primite de la prieteni, personalități cunoscute dar și de la oameni pe care nu i-a cunoscut dar au ținut să-și exprime admirația și respectul pentru activitățile desfășurate de C.V. Gheorghiu sau pentru operele citite. Scrisorile primite de C.V. Gheorghiu, lecturate la Biblioteca Academiei și analizate în *capitolul al unsprezecelea*, *Din corespondența lui C.V. Gheorghiu*, ne-au oferit unele răspunsuri, au dezvăluit și susținut personalitatea scriitorului și ne-au permis înlănțuirea unor amănunte. Trebuie precizat însă că o mare parte dintre acestea sunt scrisori de felicitare, de la prieteni, personalități sau simpli admiratori, ocazionate de diferite sărbători creștine dar și de diferite

aparitii editoriale și activității ale scriitorului, mulțumiri, invitații la diferite evenimente, sau, telegrame de condoleanțe adresate doamnei Gheorghiu la moartea soțului său.

Anexele cuprind fotocopii după documente reprezentative pentru viața scriitorului cum ar fi certificatul de internare în lagăr, diferite diplome, scrisori dar și câteva din articolele de fapt divers sau cronică literară scrise de C.V. Gheorghiu în periodicele vremii.

Punând în discuție toate aspectele legate de activitatea lui C. V. Gheorghiu și argumentând fiecare idee cu citate sau exemple semnificative am ajuns la concluzia că opera în proză a scriitorului C.V. Gheorghiu este o raportare la realitatea cu care s-a confruntat pe parcursul vieții sale, o veșnică comuniune cu locurile dragi, o potolire a dorului de țara natală, o justificare și o lămurire asupra unor aspecte negative cu scopul de a se distanța de ele, o mărturie despre evenimentele specifice epocii sale și, nu în ultimul rând, o lecție de viață în care ne regăsim și noi, cititorii secolului XXI.